

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού συνήλθε και συνεδρίασε την 22^α Ιουλίου 1999, ημέρα Πέμπτη και ώρα 9.30 π.μ., στην αίθουσα 611 της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης, με την εξής σύνθεση :

Πρόεδρος: Σταύρος Αργυρόπουλος

Μέλη: Νικόλαος Στυλιανάκης,

Βλάσιος Ασημακόπουλος,

Παναγιώτης Μαντζουράνης, κωλυμένου του τακτικού Χαριλάου Χάρακα,

Κωνσταντίνος Ηλιόπουλος,

Λεωνίδα Νικολούζος,

Γεώργιος Τριανταφυλλάκης, κωλυμένης της τακτικής Μελίνας Μουζουράκη,

Ηλίας Σουφλερός, κωλυμένου του τακτικού Δημητρίου Τζουγανάτου

Γραμματέας: Αλεξάνδρα-Μαρία Ταραμπίκου.

Τα λοιπά τακτικά ή αναπληρωματικά μέλη, καίτοι προσκληθέντα, δεν παρευρέθησαν λόγω κωλύματος.

Θέμα της Συνεδρίασεως ήταν ο **προληπτικός έλεγχος της από 17.6.1999 γνωστοποιηθείσας στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, βάσει του άρθρου 4β του ν.703/77, όπως ισχύει, συγκέντρωσης επιχειρήσεων που προκύπτει με την απόκτηση του ελέγχου της εταιρείας ΑΒΑΞ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ – ΕΡΓΟΛΗΠΤΙΚΗ – ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ – ΕΜΠΟΡΙΚΗ – ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ-ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ ΥΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ** με διακριτικό τίτλο «ΑΒΑΞ Α.Ε» από την εταιρεία **JOANNOU & PARASKEVAIDES (OVERSEAS) LIMITED** με διακριτικό τίτλο «**J&P OVERSEAS LTD**».

Κατά τη συνεδρίαση παρέστησαν α) η εταιρεία J&P OVERSEAS LTD δια των πληρεξουσίων της δικηγόρων κ. Αλέξανδρου Μεταλληνού και κας Ολγας Κεφαλογιάννη και β) η εταιρεία ΑΒΑΞ Α.Ε δια των πληρεξουσίων της δικηγόρων κ. Κωνσταντίνου Βουτεράκου και κας Αναστασίας Δρίτσα.

Στην αρχή της συνεδρίασης, το λόγο έλαβε η Γενική Εισηγήτρια Σοφία Καμπερίδου, η οποία ανέπτυξε τη γραπτή εισήγηση της Γραμματείας και κατέληξε προτείνοντας τη μη απαγόρευση της κρινομένης συγκέντρωσης, δεδομένου ότι δεν αναμένεται να περιορίσει τον ανταγωνισμό στις επιμέρους σχετικές αγορές τις οποίες αυτή αφορά. Στην συνέχεια, το λόγο έλαβαν οι άνω πληρεξούσιοι δικηγόροι, οι οποίοι συντάχθηκαν με την εισήγηση της Γραμματείας, ανέπτυξαν τις θέσεις των ενδιαφερομένων μερών, απάντησαν σε ερωτήσεις που τους υπέβαλαν ο Πρόεδρος και τα Μέλη της Επιτροπής και ζήτησαν την έγκριση της συγκέντρωσης.

Κατόπιν, απεχώρησαν της αιθούσης τα ενδιαφερόμενα μέρη και η Επιτροπή Ανταγωνισμού συνδιασκεφθείσα επί της υποθέσεως, και λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία του σχετικού φακέλου, την εισήγηση της Γραμματείας και τις απόψεις που διετύπωσαν, εγγράφως και προφορικά, οι συμμετέχουσες στη συγκέντρωση εταιρείες κατά τη συζήτηση της υπόθεσης,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ

1. Στις 3.6.99 υπογράφηκε μεταξύ (1) των Κ. Κουβαρά, Ν. Γεραρχάκη και Αν. Σγαρδέλη, μετόχων της εταιρείας ΑΒΑΞ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ – ΕΡΓΟΛΗΠΤΙΚΗ–ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ – ΕΜΠΟΡΙΚΗ– ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ - ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ ΥΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ με διακριτικό τίτλο «ΑΒΑΞ Α.Ε» (εφεξής καλουμένης ΑΒΑΞ) και JOANNOU & PARASKEVAIDES (OVERSEAS) LIMITED με διακριτικό τίτλο «J&P OVERSEAS LTD», (2) της J&P HELLAS A.E, και (3) της JOANNOU & PARASKEVAIDES (OVERSEAS) LIMITED με διακριτικό τίτλο «J&P OVERSEAS LTD» (εφεξής καλουμένης J&P OVERSEAS) επιστολή προθέσεων, η οποία προβλέπει την εξαγορά της J&P HELLAS A.E από την ΑΒΑΞ και την συμμετοχή στο μετοχικό κεφάλαιο της ΑΒΑΞ της J&P OVERSEAS με ποσοστό 60%. Βάσει της ανωτέρω επιστολής προθέσεων, η ΑΒΑΞ θα προχωρήσει σε αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου κατά 15.351.000.000 δρχ. με έκδοση 9.030.000 νέων μετοχών, την οποία θα καλύψει εξ ολοκλήρου η J&P OVERSEAS, με παραίτηση από το δικαίωμα προτίμησης, των παλαιών μετόχων, στη συνέχεια δε, η ΑΒΑΞ Α.Ε θα προβεί στην εξαγορά του 100% του μετοχικού κεφαλαίου της J&P HELLAS A.E., θυγατρικής της J&P OVERSEAS LTD, καταβάλλοντας ποσό ίσο με αυτό της αύξησης του μετοχικού της κεφαλαίου. Με την ολοκλήρωση των παραπάνω ενεργειών, η ΑΒΑΞ θα κατέχει το 100% της J&P HELLAS και η J&P OVERSEAS θα συμμετέχει στο κεφάλαιο της ΑΒΑΞ κατά 60%.

Η ως άνω επιστολή προθέσεων γνωστοποιήθηκε στην Υπηρεσία της Επιτροπής Ανταγωνισμού από τις εταιρείες ΑΒΑΞ και J&P OVERSEAS, βάσει των διατάξεων του άρθρου 4β παρ.1 του ν.703/77, όπως ισχύει, στις 17.6.1999.

2.1. Η ΑΒΑΞ, έχει έδρα την Αθήνα, ιδρύθηκε το 1986 και οι δραστηριότητές της περιλαμβάνουν την εκτέλεση τεχνικών έργων κάθε φύσης και ειδικότητας, του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα τόσο στην Ελλάδα, όσο και στο Εξωτερικό. Η εταιρεία κατέχει εργοληπτικό πτυχίο Η' τάξης το οποίο της παρέχει τη δυνατότητα να αναλαμβάνει αυτοτελώς μέρος σε διαγωνισμούς για την εκτέλεση έργων μέχρι 12 δις δρχ. Το μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας ανέρχεται σε 1.083.600.000 δρχ. διαιρούμενο σε 6.020.000 ονομαστικές μετοχές ονομαστικής αξίας 180 δρχ. η κάθε μία.

Βασικοί μέτοχοι της εταιρείας είναι η εταιρεία ΟΛΚΟΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ Α.Ε με ποσοστό συμμετοχής 25,8%, και τα φυσικά πρόσωπα Ν. Γεραρχάκης με 10,8%, Κ.Κουβαράς με 10,8%, και Αν. Σγαρδέλης με 10,8%. οι οποίοι παράλληλα είναι μέτοχοι κατά 33,33% ο κάθε ένας της εταιρείας ΟΛΚΟΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ.

Η εν λόγω εταιρεία είναι εισηγμένη στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών από το 1994.

Η ΑΒΑΞ συμμετέχει στις εταιρείες: ΠΡΟΣΤΑΣ Α.Ε. (ποσοστό συμμετοχής 56%) η οποία έχει ως αντικείμενο εργασιών τις κατασκευές και τα προϊόντα οδικής ασφάλειας και ALBAX S.A με έδρα τα Τίρανα Αλβανίας (ποσοστό συμμετοχής 90%) η οποία έχει ως αντικείμενο εργασιών την τεχνική–εμπορική και βιομηχανική αντιπροσωπεία παροχής υπηρεσιών. Επίσης, οι βασικοί μέτοχοι της ΑΒΑΞ ελέγχουν το 49,8% της εταιρείας ΠΡΟΕΤ Α.Ε. που ασχολείται με την κατασκευή προκατασκευασμένων σπιτιών.

Το 1998 ο κύκλος εργασιών της εταιρείας ανήλθε σε 11.876.767.000 δρχ. ήτοι 35.838.162 ECU από τα οποία τα 3.087.810.000 δρχ. (28,5% του συνολικού κύκλου της) προέρχονταν από έργα στα

οποία συμμετείχε από μόνη της η ΑΒΑΞ, ενώ τα 7.735.282.000 δρχ.(71,4% του συνολικού κύκλου της) προέρχονταν από έργα που εκτελέστηκαν σε κοινοπραξία με άλλες τεχνικές εταιρείες.

2.2. Η J&P OVERSEAS, με έδρα στην νήσο Γκέρνσι των νήσων της Μάγχης, ιδρύθηκε το έτος 1942 και οι δραστηριότητές της οι οποίες επεκτείνονται σε περισσότερες από 20 χώρες της Μ. Ανατολής, Αφρικής, Β. Αμερικής και Βαλκανικής περιλαμβάνουν πετρελαϊκά, πετροχημικά και ενεργειακά έργα, κτιριακά έργα, έργα οδοποιίας και ειδικών κατασκευών (τούνελ, γέφυρες), ενώ παράλληλα επεκτείνεται διεθνώς και σε σύνθετα έργα όπως αεροδρόμια, οδικές αρτηρίες, μεγάλα οικιστικά έργα, κλπ. Η εταιρεία κατέχει την 44η θέση στην παγκόσμια κατάταξη των κατασκευαστικών εταιρειών σύμφωνα με το ειδικό περιοδικό Engineering News Record. Στην Ελλάδα δραστηριοποιείται από το 1985 μέσω της θυγατρικής της ZEYΣ ΑΤΕ η οποία τον Αύγουστο του 1998 μετονομάστηκε σε J&P ΕΛΛΑΣ ΑΤΕ.

Η J&P ΕΛΛΑΣ είναι εργοληπτική εταιρεία, κάτοχος πτυχίου Η' τάξης και αναλαμβάνει την εκτέλεση δημόσιων και ιδιωτικών έργων. Το 1998 η εν λόγω εταιρεία εξαγόρασε το 95% του μετοχικού κεφαλαίου της ΕΤΕΚ Α.Ε η οποία δραστηριοποιείται στον τομέα των δημόσιων και ιδιωτικών έργων και είναι κάτοχος εργοληπτικού πτυχίου Ζ' τάξης. Η εν λόγω εξαγορά έχει γνωστοποιηθεί στην Επιτροπή Ανταγωνισμού ως συγκέντρωση του άρθρου 4α του ν.703/77, όπως ισχύει.

Η J&P OVERSEAS συμμετέχει στις εταιρείες : J&P (Oman) LLC (συμμετοχή 60%) με έδρα το Ομάν και αντικείμενο εργασιών την εκτέλεση τεχνικών έργων, Alfadi Binladen and J&P Corp.Ltd. (συμμετοχή 50%) με έδρα τη Σαουδική Αραβία και αντικείμενο εργασιών την Παραγωγή προκατ. σπιτιών και εκτέλεση γενικών έργων, J&P (Saubi Arabia) Ltd. (συμμετοχή 49%) με έδρα τη Σαουδική Αραβία και αντικείμενο εργασιών την την εκτέλεση τεχνικών έργων, Abu Dhabi J&P LLC. (συμμετοχή 49%) με έδρα τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα και αντικείμενο εργασιών την εκτέλεση τεχνικών έργων, Joannou & Paraskeviades Quatar WLL. (συμμετοχή 49%) με έδρα το Κατάρ και αντικείμενο εργασιών την εκτέλεση τεχνικών έργων, J&P (Hellas) A.E. (συμμετοχή 100%) με έδρα την Ελλάδα και αντικείμενο εργασιών την εκτέλεση τεχνικών έργων και τις επενδυτικές εταιρείες με έδρα το Λουξεμβούργο Joraco Holdings S.A. (συμμετοχή 100%), Plank Holdings S.A. (συμμετοχή 45%), και Ter-Ellen S.A. (συμμετοχή 100%).

Ο κύκλος εργασιών της J&P OVERSEAS σε ενοποιημένη βάση κατά το 1998 ανήλθε σε 705,39 εκατ. δολ. ΗΠΑ ή 628,1 εκατ. ECU, ενώ, για το ίδιο έτος, ο κύκλος εργασιών της ελληνικής θυγατρικής εταιρείας J&P ΕΛΛΑΣ ΑΤΕ ανήλθε σε 25.160.411.185 δρχ. ήτοι 75.921.578 ECU από τα οποία τα 10.971.110.723 δρχ.(43,6% του συνολικού κύκλου της) προέρχονταν από έργα στα οποία συμμετείχε από μόνη της. ενώ τα 14.189.300.462 δρχ. (56,3% του συνολικού κύκλου της) προέρχονταν από τη συμμετοχή της σε κοινοπραξίες.

3. Η σχετική αγορά προϊόντων περιλαμβάνει το σύνολο των προϊόντων ή υπηρεσιών που θεωρούνται από τον καταναλωτή εναλλάξιμα ή δυνάμενα να υποκατασταθούν μεταξύ τους, λόγω των χαρακτηριστικών τους, της τιμής τους και της σκοπούμενης χρήσης τους.

Τόσο η ΑΒΑΞ όσο και ο όμιλος J&P δραστηριοποιούνται στον κατασκευαστικό κλάδο και ειδικότερα κύριο αντικείμενό τους αποτελεί η ανάληψη και εκτέλεση πάσης φύσεως ιδιωτικών και δημοσίων έργων.

Στα Ιδιωτικά περιλαμβάνονται τα έργα η κατασκευή των οποίων ανατίθεται από ιδιώτες, εταιρείες κλπ. και διενεργείται σύμφωνα με τις προβλέψεις των συγκεκριμένων συμφωνιών μεταξύ των μερών και τους κανόνες της τεχνικής. Τα κριτήρια για την επιλογή της μιας ή της άλλης κατασκευαστικής επιχείρησης διαφέρουν από πελάτη σε πελάτη και μπορεί να είναι καθαρά οικονομικά, ποιοτικά, ή να αφορούν σε λόγους φήμης, εμπειρίας, εξειδίκευσης, δημοσίων σχέσεων κλπ.

Στα Δημόσια περιλαμβάνονται τα έργα, των οποίων αναθέτουσα αρχή είναι το Δημόσιο, Δήμοι, Κοινότητες, Οργανισμοί κλπ., και των οποίων έργων η ανάθεση, επίβλεψη, κατασκευή και συντήρηση διενεργείται σύμφωνα με τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας περί δημοσίων έργων. Η ζήτηση στον δημόσιο τομέα αφορά κυρίως τεχνικά έργα υποδομής. Η ανάθεση των δημοσίων έργων στις εργοληπτικές επιχειρήσεις διενεργείται κατόπιν δημοπρασίας (ανοικτής ή με προεπιλογή) και σε εξαιρετικές μόνο περιπτώσεις γίνεται απευθείας ανάθεση ή διαγωνισμός μεταξύ περιορισμένου αριθμού προσκαλούμενων επιχειρήσεων. Οι κατασκευαστικές επιχειρήσεις που επιθυμούν να αναλαμβάνουν και δημόσια έργα, πρέπει να πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις, οι οποίες αφορούν στη νομική τους μορφή, στο ύψος των ιδίων κεφαλαίων και κυρίως στην τάξη (πτυχίο εργοληπτικής ικανότητας) ανάλογα με το ύψος του προϋπολογισμού των έργων και στην κατασκευαστική εμπειρία που απαιτείται για το κάθε δημοπρατούμενο έργο. Συγκεκριμένα, μία ημεδαπή εργοληπτική επιχείρηση, ανάλογα με τις τυπικές και ουσιαστικές προϋποθέσεις τις οποίες συγκεντρώνει και τη νομική της μορφή εγγράφεται στο Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων (ΜΕΕΠ), το οποίο αποσκοπεί στην παρακολούθηση της τεχνικής και οικονομικής τους ικανότητας, για μία ή περισσότερες κατηγορίες έργων (Οδοποιίας, Οικοδομικά, Υδραυλικά, Λιμενικά, Ηλεκτρομηχανολογικά και Βιομηχανικά – Ενεργειακά) και σε μία τάξη για κάθε κατηγορία. Η κατάταξη αυτή ισχύει για μία τριετία, μετά την οποία γίνεται επανάκριση. Οι τάξεις από τις οποίες καθορίζονται και οι δυνατότητες συμμετοχής των τεχνικών εταιρειών στους διαγωνισμούς για την ανάθεση δημοσίων τεχνικών έργων, είναι επτά (7) και διαβαθμίζονται από το Α' έως και το Ζ' για κάθε κατηγορία έργων και ακολουθεί και 8η τάξη (Η') που είναι γενική. Σημειώνεται ότι στις τάξεις στις Ε' έως Η' εγγράφονται εργοληπτικές επιχειρήσεις νομικής μορφής Α.Ε. και Ε.Π.Ε. Μέχρι τη Ζ' τάξη μπορεί να συνυπάρχουν διάφορες τάξεις κατά κατηγορία έργων αλλά όχι στην Η' που είναι γενική.

Τα ανώτατα και κατώτατα όρια προϋπολογισμού δημοσίων έργων, κατά τάξεις εργοληπτικών επιχειρήσεων που μπορούν να αναληφθούν από αυτές, καθορίζονται από την κείμενη νομοθεσία. Συγκεκριμένα για την Η' τάξη (ανώτατη), στην οποία ανήκουν και οι συμμετέχουσες στην συγκέντρωση επιχειρήσεις, το ανώτατο όριο ορίζεται σε 12 δις δρχ. (το οποίο μπορεί μέχρι και να διπλασιασθεί ανάλογα με την καθαρή θέση της επιχείρησης) και το κατώτατο όριο σε 2,4 δις δρχ. Για τα έργα προϋπολογισμού ανώτερου από το προβλεπόμενο ανώτατο όριο της Η' τάξης απαιτείται η προσφορά να γίνεται από κοινοπραξία εταιρειών και όχι μεμονωμένα.

Αν και οι εργοληπτικές επιχειρήσεις που αναλαμβάνουν δημόσια έργα, κατατάσσονται κατά τα προεκτεθέντα σε κατηγορίες έργων και τάξης εργοληπτικού πτυχίου, εντούτοις μία αντίστοιχη διάκριση και σε ξεχωριστές σχετικές αγορές των επιχειρήσεων κάθε τάξης δεν θα ήταν απολύτως ασφαλής. Και αυτό διότι τα όρια προϋπολογισμού δημοσίων έργων κατά τάξεις δεν είναι απολύτως διακριτά μεταξύ τους σε κάθε τάξη και εμπλέκονται με αυτά της αμέσως επομένης, επιτρέπεται δε αναβάθμιση των ορίων ή λόγω καθαρής θέσης των επιχειρήσεων Η', Ζ', ΣΤ' και Ε' τάξης ή λόγω κοινοπραξιών, που πάντως και αυτές καλούνται και καθορίζονται κατά περίπτωση από τις εκάστοτε

διακηρύξεις ανάλογα με τις απαιτήσεις του δημοπρατούμενου έργου. Συνεπώς, ανταγωνισμός στον κατασκευαστικό χώρο του δημόσιου τομέα υφίσταται κυρίως μεταξύ εργοληπτικών επιχειρήσεων της ίδιας τάξης και της αμέσως επόμενης ή/και προηγούμενης. Τέλος, την κατασκευή δημοσίων έργων επιτρέπεται να αναλαμβάνουν και εργοληπτικές επιχειρήσεις των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και σε ορισμένες περιπτώσεις και εκτός αυτής.

Με βάση τα παραπάνω ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των δύο επιμέρους μεγάλων κατηγοριών, στις οποίες διακρίνεται η κατασκευαστική δραστηριότητα στη χώρα μας, γίνεται δεκτό ότι α) η κατασκευή Δημοσίων Έργων και β) η κατασκευή Ιδιωτικών Έργων αποτελούν δύο διακριτές σχετικές αγορές.

Παρόλο που η κατασκευαστική δραστηριότητα διακρίνεται στις παραπάνω σχετικές αγορές, στην πράξη δεν είναι εύκολο να διαχωρισθούν οι κατασκευαστικές εταιρείες σε εταιρείες που κατασκευάζουν έργα που περιλαμβάνονται αποκλειστικά στη μία ή στην άλλη σχετική αγορά δεδομένου ότι οι μεν “μεγάλες” εργοληπτικές επιχειρήσεις του κλάδου (Α.Ε. και Ε.Π.Ε.) δραστηριοποιούνται τόσο στα δημόσια όσο και στα ιδιωτικά έργα, οι δε μικρές εργοληπτικές επιχειρήσεις, που αποτελούν και την συντριπτική πλειοψηφία του κλάδου, αυτές ασχολούνται κυρίως με την ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα.

4. Η σχετική γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει την περιοχή στην οποία οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις παρέχουν τις σχετικές υπηρεσίες υπό επαρκώς ομοιογενείς συνθήκες ανταγωνισμού. Οι δύο συμμετέχουσες στη συγκέντρωση επιχειρήσεις έχουν επεκτείνει τις δραστηριότητές τους σε ολόκληρη την Ελλάδα και ως εκ τούτου ως σχετική γεωγραφική αγορά, στην υπό κρίση συγκέντρωση, θεωρείται το σύνολο της Ελληνικής Επικράτειας.

5. Το βασικό χαρακτηριστικό της αγοράς των κατασκευών στην Ελλάδα είναι ο μεγάλος αριθμός των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σ’ αυτή. Σύμφωνα με τα υπάρχοντα στοιχεία, στο ΜΕΕΠ είναι εγγεγραμμένες σήμερα 455 επιχειρήσεις νομικής μορφής Α.Ε. και Ε.Π.Ε., από τις οποίες 40 είναι Η’ τάξης, 118 είναι Ζ’ τάξης, 89 ΣΤ’ τάξης και 208 Ε’ τάξης, καθώς και 10.000 περίπου προσωπικές επιχειρήσεις, ενώ δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για τον αριθμό των επιχειρήσεων, που ασχολούνται αποκλειστικά με την ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα. Οι 40 τεχνικές εταιρείες Η’ τάξης έχοντας κυρίαρχη θέση σε ένα πολυκερματισμένο κατασκευαστικό κλάδο υλοποιούν το μεγαλύτερο μέρος του προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων. Σε μέσους όρους οι εταιρείες Η’ τάξης εκτελούν το 65% περίπου του συνόλου των μεγάλων έργων.

Επί πλέον στην Ελλάδα δραστηριοποιούνται αρκετές πολυεθνικές κατασκευαστικές εταιρείες (HOCHTIEF, GROUPE GTM, HYUNDAI ENGINEERING, κλπ.) που συμμετέχουν σε μεγάλα δημόσια έργα και που η παρουσία τους οξύνει περισσότερο τον ανταγωνισμό στο κατακερματισμένο ελληνικό κατασκευαστικό δυναμικό.

Το 1998, μεταξύ των σαράντα (40) εταιρειών Η’ τάξης, με βάση τον κύκλο εργασιών τους, η ΑΒΑΞ κατείχε την 14η θέση με μερίδιο αγοράς 2,79% και η J&P ΕΛΛΑΣ ΑΤΕ την 2η θέση με μερίδιο 6,46%. Εκ των ανταγωνιστριών εταιρειών και για το ίδιο ως άνω έτος, η κατέχουσα την πρώτη θέση επιχείρηση είχε μερίδιο αγοράς 8,89%, η τρίτη μερίδιο 6,06%, η τέταρτη μερίδιο 6,04%, ενώ η τελευταία μερίδιο 0,26%.

6. Ο κατασκευαστικός κλάδος είναι από τους σημαντικότερους της Ελληνικής Οικονομίας και υπολογίζεται ότι η συμμετοχή του στο Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν, σύμφωνα με σχετική μελέτη

του IOBE, κυμαίνεται τα τελευταία χρόνια μεταξύ 11% - 15% το οποίο αναμένεται να αυξηθεί μέσω της απορρόφησης των κοινοτικών κονδυλίων από το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης II για την κατασκευή των προβλεπομένων τεχνικών έργων υποδομής στην χώρα μας.

Κύριο χαρακτηριστικό της ελληνικής κατασκευαστικής αγοράς αποτελεί η ύπαρξη δεκάδων χιλιάδων τεχνικών εταιρειών από τις οποίες μόνο γύρω στις 450 είναι Α.Ε. ενώ τελευταία παρατηρείται μια τάση συγκέντρωσης των επιχειρήσεων του κλάδου στα πλαίσια της προσπάθειας διατήρησης και ενίσχυσης της θέσης τους σε μια άκρως ανταγωνιστική αγορά. Μετά από μία περίοδο έντονης κάμψης, από το 1996 και μετά παρατηρείται αύξηση της ιδιωτικής οικονομικής δραστηριότητας, που οφείλεται σε κάποιο βαθμό στην πορεία των κυριότερων μεγεθών της οικονομίας. Η πτώση του πληθωρισμού και των επιτοκίων και η παράλληλη μείωση του κόστους των στεγαστικών δανείων δημιουργούν ελκυστικές προϋποθέσεις για την επέκταση της οικοδομικής δραστηριότητας τα προσεχή έτη που ενισχύεται και με την στροφή των επενδύσεων στα ακίνητα μετά τις μειώσεις των επιτοκίων καταθέσεων και κρατικών τίτλων. Αλλά και στο χώρο των δημόσιων έργων παρατηρείται τα τελευταία χρόνια αύξηση στη δημοπράτηση και κατασκευή σημαντικών έργων στα πλαίσια ανάπτυξης και βελτίωσης των τεχνικών έργων υποδομής της προκειμένου η χώρα μας να επιταχύνει τους ρυθμούς σύγκλισής της με την υπόλοιπη Ευρώπη. Επί πλέον, η ανάληψη από την χώρα της Ολυμπιάδας του 2004, αναμένεται να οδηγήσει σε αύξηση της ζήτησης εν γένει στον κατασκευαστικό κλάδο και πιστοποιεί τις θετικές προοπτικές του για τα επόμενα τουλάχιστον έτη. Τέλος οι πρόσφατες εξελίξεις στην περιοχή της Βαλκανικής και οι ανάγκες σε έργα υποδομής και σε ιδιωτικές κατασκευές στις περιοχές αυτές, σηματοδοτούν διεύρυνση της δραστηριότητας για τις κατασκευαστικές ευρωπαϊκές εταιρείες, γεγονός το οποίο μπορούν να εκμεταλλευθούν πολύ περισσότερο οι ελληνικές επιχειρήσεις, οι οποίες διαθέτουν επιπρόσθετα το πλεονέκτημα της γειννίαςης.

Εν όψει όλων των ανωτέρω και προκειμένου οι τεχνικές εταιρείες να καταφέρουν να καταστούν περισσότερο ανταγωνιστικές και να μπορέσουν να καλύψουν τις αυξημένες ανάγκες στον εν λόγω κλάδο, πρέπει να αποκτήσουν την απαιτούμενη κεφαλαιακή ισχύ που θα τους επιτρέψει να πραγματοποιούν μεγάλες επενδύσεις για σύγχρονο μηχανολογικό εξοπλισμό, και την δυνατότητα αυτοχρηματοδότησης μέρους των εκτελουμένων δημοσίων έργων. Στα πλαίσια αυτά μέσω συγχωνεύσεων και εξαγορών, δημιουργούνται στη χώρα μας σχετικά μεγάλοι κατασκευαστικοί όμιλοι (κατασκευαστικά και χρηματοοικονομικά) όπως οι ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΕΧΝΟΔΟΜΙΚΗ-ΤΕΒ, ΓΕΚ/ΤΕΡΝΑ, ενώ παράλληλα και ο τραπεζικός τομέας αρχίζει να συμμετέχει σε κοινές επιχειρήσεις με κατασκευαστικές επιχειρήσεις όπως οι Όμιλοι ΑΕΓΕΚ, ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ και η Τράπεζα Πειραιώς, με σκοπό την χρηματοδότηση μεγάλων έργων.

7. Σύμφωνα με το άρθρο 4, παρ. 2 εδαφ. β' του ν. 703/77, όπως ισχύει, συγκέντρωση πραγματοποιείται όταν ένα ή περισσότερα πρόσωπα που ελέγχουν ήδη τουλάχιστο μία επιχείρηση ή μία ή περισσότερες επιχειρήσεις, αποκτούν άμεσα ή έμμεσα τον έλεγχο του συνόλου ή τμημάτων μιας ή περισσότερων άλλων επιχειρήσεων. Στην υπό κρίση συγκέντρωση, με την απόκτηση του 60% του μετοχικού κεφαλαίου της ΑΒΑΞ Α.Ε από την J&P OVERSEAS LTD αποκτάται ο έλεγχος της πρώτης από την δεύτερη και συνεπώς πραγματοποιείται συγκέντρωση επιχειρήσεων κατά την έννοια του άρθρου 4 παρ. 2β, η οποία εμπίπτει στις σχετικές με τις συγκεντρώσεις ρυθμίσεις αυτού.

8. Η κρινόμενη συγκέντρωση υπόκειται υποχρεωτικά σε προηγούμενη γνωστοποίηση στην σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4β παρ. 1, του ν. 703/77, όπως ισχύει, η οποία και έγινε

εμπρόθεσμα με το από 17.6.1999 έγγραφο των εταιρειών ΑΒΑΞ και J&P OVERSEAS LTD δεδομένου ότι, κατά τα προεκτεθέντα, υπερκαλύπτεται η μία τουλάχιστον εκ των δύο προϋποθέσεων που ορίζει ο νόμος, αυτή του συνολικού κύκλου εργασιών όλων των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στη συγκέντρωση, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 4στ, να ξεπερνά τα 50.000.000 ECU και δύο τουλάχιστον από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις να πραγματοποιούν, κάθε μία χωριστά, στην εθνική αγορά συνολικό κύκλο εργασιών άνω του σε δραχμές ισόποσου των 5.000.000 ECU.

9. Σύμφωνα με το άρθρο 4γ παρ. 1 του ίδιου νόμου, με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού απαγορεύεται κάθε συγκέντρωση επιχειρήσεων που υπόκειται σε προηγούμενη γνωστοποίηση και η οποία μπορεί να περιορίσει σημαντικά τον ανταγωνισμό στην εθνική αγορά ή σε σημαντικό σε συνάρτηση με τα χαρακτηριστικά των προϊόντων ή υπηρεσιών τμήμα της και ιδίως με την δημιουργία ή ενίσχυση δεσπόζουσας θέσης ή ενίσχυσης προϋπάρχουσας.

Βάσει των προεκτεθέντων για τη δομή των σχετικών αγορών, τις ανταγωνιστικές σε αυτές συνθήκες, τον μεγάλο αριθμό των τεχνικών επιχειρήσεων, το μερίδιο που κατέχουν οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις με βάση τον συνολικό κύκλο εργασιών μεταξύ των 40 τεχνικών εταιρειών με Η' τάξης, τον ασκούμενο οξύ ανταγωνισμό εκ μέρους των μεγάλων αλλοδαπών πολυεθνικών κατασκευαστικών εταιρειών μέσω της ανάληψης σημαντικών δημόσιων έργων, η Επιτροπή κρίνει ότι η υπό κρίση συγκέντρωση δεν είναι δυνατό να περιορίσει σημαντικά τον ανταγωνισμό σε καμία από τις εν λόγω σχετικές αγορές, ούτε υφίσταται θέμα δημιουργίας ή ενίσχυσης προϋπάρχουσας δεσπόζουσας θέσης.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Αποφαίνεται ότι δεν συντρέχει νόμιμη περίπτωση να απαγορευθεί η από 17.6.1999 γνωστοποιηθείσα, σύμφωνα με το άρθρο 4β του ν.703/77, όπως ισχύει, συγκέντρωση που προκύπτει με την απόκτηση του ελέγχου της εταιρείας ΑΒΑΞ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ – ΕΡΓΟΛΗΠΤΙΚΗ – ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ – ΕΜΠΟΡΙΚΗ – ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ-ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ ΥΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ με διακριτικό τίτλο «ΑΒΑΞ Α.Ε» από την εταιρεία JOANNOU & PARASKEVAIDES (OVERSEAS) LIMITED με διακριτικό τίτλο «J&P OVERSEAS LTD».

Η απόφαση εκδόθηκε την 30^η Ιουλίου 1999.

Η παρούσα απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο Πρόεδρος

Ο Συντάξας την Απόφαση

Σταύρος Αργυρόπουλος

Παναγιώτης Μαντζουράνης

Η Γραμματέας

Αλεξάνδρα-Μαρία Ταραμπίκου